

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Julian Astola Argoitia

*Aramajo, Araba
(1926-2011)*

Aurkibidea

Biografia

Oleta auzoko Goikoetxea baserrian jaio zen. Aita etxekoa eta ama lekeitiarra zen. Zazpi anaietatik seigarrena izan zen Julian. Gerra denboran bere hiru anaia zaharragoak Loiola eta Mungia Batailoitan borrokatu ziren. Gero "Batallón de Trabajadores" en zigortuak izan ziren. Julian zortzi urterekin auzoko eskolan hasi zen don Luis maisuarekin. 13 urterekin eskola utzi zuen, Gasteizera morroi joateko. Ortu lanetan eta barazkiak azoka eta dendetara banatzen aritu zen urte pare batez. Etxera itzuli zen gero eta bertan geratu. 37 urterekin etxeko abereak kendu eta auzoko Eulasa lantegian hasi zen lanean. Bertan hartu zuen erretiroa. Igorre herriko Etxebarri baserriko Maria Begoña Iriondorekin ezkondu zen eta hiru seme-alaba izan zituzten. 1979. urtean, etxean egokitze lanak egin ondoren, Goikoetxea Jatetxea ireki zuten.

Zintak

ARA-090

- **Proiektua:** Aramaioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa
- **Data:** 2009-12-10
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Gerra aurretik hasi zen eskolan

- **Erref:** ARA-090/002
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:00:46. **Bukatu:** 00:03:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Gerra aurrea

Laburpena:

Auzoko eskolan ikasi zuen. Gerra aurretik Don Luis maisu erdaldunak gogor egiten omen zuen euskararen aurka. Ahal zuenetan bakarrik joaten zen eskolara, eta beste lagun batzuk baino gutxiago joaten zenez, atzeratuta ibiltzeagatik lotsatuta joan ere. Gerra denboran eskolak etena izan zuen, eta gerraosteko lehen maistra nafarra izan zen.

2. Barazkiak banatzen Gasteizen

- **Erref:** ARA-090/003
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:03:34. **Bukatu:** 00:06:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>13 urterekin eskolak bukatu eta morroi joan zen Gasteizera. Ortu langintzetan jardun zuen, eta astean behin hornidura-azokara eramaten zituen barazkiak. Hiriko beste bezero batzuei etxera eramaten zizkien barazkiak otzaretan. Astoz egiten zuen banaketa. Berari "mutil" deitzen zioten bezeroek.</p>

3. Gasteizen gazteak "Gora Euskadi"ka

- **Erref:** ARA-090/004
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:06:09. **Bukatu:** 00:09:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskaldun gutxi zeuden orduan Gasteizen. Julian bizi zen Aldabe kalean zegoen euskaldun bakar horietako bat, gipuzkoarra bera. Gasteizen erdara apur bat ikasi zuen, eta gero soldaduskan gehiago. Urte bi eman zituen morroi. Gogoan ditu orduko gazte batzuk "Gora Euskadi"ka kaleetan. Poliziak harrapatzen bazituen, soldadu errekrutatu eta atzerrira bidaltzen zituzten armadarekin borrokara.

4. Etxeko hazienda. Garia eskuz jotzen zuten

- **Erref:** ARA-090/006
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:10:23. **Bukatu:** 00:12:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Etxean behorrek, baso-behiak, ardiak eta ahuntzak zituzten. Negurako belar askorik ez, baina lastoa nahikoa izaten zuten. Eguraldi onarekin garia lurrean zabaltzen zuten, berotzen zenean harriaren kontra eskuz jotzeko. Gari-jotzeko makinak azaldu ziren arte eskuz jo zuten garia. Oletan artoa hobeto etortzen zen garia baino.

5. Gerra denboran elikatzea; errazionamendua

- **Erref:** ARA-090/007
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:12:59. **Bukatu:** 00:14:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ostean, ez zuten goserik pasatu. Ganadu eta oiloekin nahikoa okela eta arrautza izaten zuten. Oleta gari lekua ez zenez, entregatu beharrik ez zuten izaten. Garia etxerako lain ozta-ozta edukitzen zuten. Txokolatea, olioia eta horrelakoak errazionamendutik jasotzen zituzten.

6. Gerrako hilabete gogorak

- **Erref:** ARA-090/008
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:14:45. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denboran ez zuten alde egin etxetik. Udaberri garaian, aita mutikoren batekin eta ardiekin joaten zen Aramaioko Barajuen auzora. Bederatzi hilabetean izan ziren tiroak Oletan; Loiola, Perezagua eta Mungia batailoiak pasatu ziren handik. Soldaduen janariak aitzak garraiatzen zituen gurdiairekin. Gorriek bide berri bat egin zutenetik, kamioiak erabili zituzten garraiorako.

7. Hiru anaia izan zituen gerran

- **Erref:** ARA-090/009
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:21:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Julianen hiru anaia zaharragoak euskal batailoiekin borrokatu ziren. Gurasoek makina bat negar egin omen zuten, baina hirurak onik itzuli ziren etxera, Langileen Batailoitik pasatu ondoren.

Transkripzioa

-Zuk seniderik-edo izan zebeñ gerran?
-Anaiak be bai, hiru anaiak, zaharrauek, bai.
-Hemengo batalloitan egon zien?
-Bai, bai, hortxe egon zien. Bat egon zan "Batallón Mungia"n, hor zerien, Arabitte edo hortik, Gipuzkoa aldetik. Bestie artillerixan, hemen, Billerleko kamiñuen edo hor, "artillería pesada", gorrixen aldetik. Eta bestie, hirugarrena, justo-justuen harrapau eban. Eta ha "Batallón Loyola"n. Elgetan auen pariente batzunien krieu, morroi, eta, han bere lagunek-eta zerera apantau zien: "Ensegira juen biher dogu danok eta goiezan boluntarixo" eta "Batallón Loyola"n apantau zan. Eta ha be hemen auen...
-Osea ke, orduen anaiak...
-Hirurek gorrixen aldetik.
-Batallon Loyolan bat, Mungian beste bat...
-Zaharrena Mungian, ta gaztiena "Batallón Loyola"n, eta bestie, erdikue, Jose, zerien egon zan, "artillería pesada", hoixe ez dakit erregimentue.
-Artillerixan.
-Bai.
-Eta onik bueltau zien gerratik?
-Bai. Amak eta aittek makiña bat negar itten eben.
-Bai, bastante suerte.
-Hemen ikusi aireplanuok... Honek sartu arte ez, baie gero honek atakie jo ebenien, aprillien lehenengoko egunien... Dana aireoplanue, dana bonbie! Akabo! "Ointxe danak hilko die, gure semiek danak hilko die", eta beti hoixe. Eta gero honek pasau zienien be, hemetik ikusten genduzen zelan juten zien kargaute bonbaz, jun ta jun, jun ta jun, jun ta jun,... . Akabo, akabo eta akabo! Eta danak etorri zien bizirik!
-Aparteko zauri barik eta hola?
-Bai!
-Osorik, orduen.
-Bai. Etorri zien e, egon zien Batallon de Trabajadorietan, eta apur bat kastigaute-eta egon zien, baie... Hamen egon zan hori, lehengo egunien esan neutsuna, Antonio, horren aitte egon zan alkate, gero horrek sartu zienien, horren aitte izen zan eta bilddurre eukitten gendun, baie danentzako emon eban zer ona, informe ona. Ensegira atara ebezan danak! Bai. Orduen herriko alkatiek indder haundixe euken, hontako auzuna batekuek be bai.
-Orduen, zure anaiok, hirurek egon zien "Batallón de Trabajadores"en?
-Bai. Gaztiena gehixen, luzeruen. Hori, Mariano edo, Loyola-n egon zana, Batallon de Trabajadoretan denbora gehixen horretxek ein eban. Bestiek gitxiau, bestiek ariñau etorri zien.
-Eta klaro, zu edadiaatik, ba, librau, ezta?
-Bai! Ni libre!

8. Oletako bonbardaketa

- **Erref:** ARA-090/010
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:21:17. **Bukatu:** 00:25:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bonbardaketek ez omen zuten etxe askorik hondatu Oletan. Azkeneko egunean izan zuten bonbardaketarik larriena. Gorriek hildako etsaiei oinetakoak kentzen omen zizkieten, eurek janzteko.

9. Etxeko behor guztiak gerran galdu zituzten

- **Erref:** ARA-090/011
- **Iraupena:** 0:03:49. **Hasi:** 00:25:21. **Bukatu:** 00:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Etxeko behorrak gerra denboran mendian ezkutatu ziren. Etxean gordeta zituzten pare bat ere kendu zizkieten, baina horiek ordaindu egin zizkieten. Soldaduak, alde bietakoak, ondo portatu omen ziren Julianen etxekoekin.

10. Garai bateko olak gerrako babesleku

- **Erref:** ARA-090/012
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:29:10. **Bukatu:** 00:32:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Burdingintza
- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Etiket hurbil ola bat egon omen zen, baina Julianek ez zuen ezagutu lanean. Bere aita, ordea, oroitzen omen zen olako lanekin. Burdin mea olara ekartzen zuten eta burdinurtua Somorrostrora eramane. Oletan suteak ere ba omen ziren, baina ez Julianen denboran. Bere auzoari batzuek Olaeta esaten diote eta beste batzuek Oleta. Gerra denboran ola zaharreko arkupetan gordetzen ziren.

11. Azken sutea Otxandiora eramane. Ura eta argindarra

- **Erref:** ARA-090/013
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:32:37. **Bukatu:** 00:35:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Burdingintza
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Oletako sutea zaharren arrastorik ez omen dago inon. Elektrizitatea etorri

zenean eraman ei zuten azken sutegia Otxandiora. Etxerako argindarra errotetan ekoizten zuten. Sukalderako ura errekatik ekartzen zuten baldetan. Arropak erreka izkinan jarritako lixiba-harrian jota garbitzen zituzten.

12. Sukaldean ura jarri zutenean

- **Erref:** ARA-090/015
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:36:03. **Bukatu:** 00:37:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Julianek hamabost bat urte zituela jarri zuten ura sukaldean. Uralitazko hodiak sartzeko zangak eskuz egin zituzten.

13. Zorrotzailea nahiago ezkontzeko, maiorazkoa baino

- **Erref:** ARA-090/016
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:37:33. **Bukatu:** 00:39:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gerraostean behor berriak eskuratu eta gerra aurreko antzerako aziendarekin jarraitu zuten. Gero jendeak ez zuen gura izan baserrian jarraitzerik, eta ezkondu orduko kalera joaten ziren. Baserriko maiorazko batekin baino "txorrotzaile" (zorrotzaile) batekin ezkontzea nahiago izaten omen zuten neskek. Julian etxera ezkondu zen, Arratiako Igorre herritik etorritako Begoñarekin.

14. Ganaduak kendu eta lantegira joan behar

- **Erref:** ARA-090/018
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:40:28. **Bukatu:** 00:42:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ekonomia eta industria » Krisi industrialak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Anaiek etxetik alde egin zutenean, berak bakarrik ezin baserria aurrera eraman eta sei ardi ez beste ganadu guztiak kenduta, lantegian hasi zen lanean. Laminadora Alavesa (Eulasa) lantegian eman zituen hogeitau urte. Oleta auzoan zegoen, eta dago, lantegi hori.

15. Baserriarekin ezin jarraitu

- **Erref:** ARA-090/020

- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:43:34. **Bukatu:** 00:44:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean aita adindua eta bera besterik ez zeuden, eta laguntasunik ezak behartu zuen ganadua kentzera.

16. Otxandiora gehiago Aramaiora baino. Neska-laguntzen

- **Erref:** ARA-090/021
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:44:26. **Bukatu:** 00:46:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

Aramaiora San Martin jaietan bai, baina bestela gaztetan Otxandiorako joera izaten zuten. Hango plazako erromerietan musika bandak jotzen zuen eta jende asko elkartzen zen bertan, aramaioarrak barne. Blankako jaietan Gasteizko zezen plazara joaten ziren. Aramaioko Arriola eta Barajuen auzoetako jaietara joaten ziren. Neska-laguntzen ere ibiltzen zen Julian, neskari jarraitu ezinda batzuetan.

17. Otxandioko kanposantua Aramaioko lur-sailetan

- **Erref:** ARA-090/025
- **Iraupena:** 0:03:39. **Hasi:** 00:53:07. **Bukatu:** 00:56:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Lehengo otxandiar zaharren "Gero Araban deskantzakogo zak" ez zuen ulertu Julianek, harik eta jakin zuen arte Otxandioko kanposantuaren zati handi bat Arabako terrenoetan zegoela, "Limitaduan". Otxandioko Udalak ira-zorteak Limitadotik banatzen zituen. Terreno horien zergak ez omen ditu inork ordaintzen.

18. Otxandioko eskola Limitaduen

- **Erref:** ARA-090/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:56:46. **Bukatu:** 00:58:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

"Limitaduan" dauden baserriak kontatzen ditu. Otxandioko eskola ere bertan eraiki zuten. Eskola hori eraiki zuten arte, Oletako umeak Legutiora joaten ziren.

19. Gerrako aireplano batetik paperak botatzen

- **Erref:** ARA-090/028
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:58:40. **Bukatu:** 01:01:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Gerran zauritutako hamabi soldadu Julianen etxean egon ziren. 1937ko apirilaren 4an Francoren aldekoek aireplanotik paperak bota zituzten. Haietako bat erakusten digu. Egun hartan baja asko eduki zuten nazionalak.

20. Lainoei esker, bonbardaketatik salbu

- **Erref:** ARA-090/029
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 01:01:29. **Bukatu:** 01:04:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

"El Abuelo" izeneko gorrien aireplanoaren zarata oraindik gogoan dute Julianek eta emazteak. Italiarren aireplano txikiak zetozenean, Oletan denek zekiten haien atzetik hegazkin bonbaketariak etorriko zirela. Txikiek oso baxu egiten zuten hegan, parajea aztertu ondoren handiei esateko non bonbardatu. Behe-lainoa zegoenean, herritarrak babestuta sentitzen ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-02-02

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com